OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

2.12.2021

Lakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS 227/2021 EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSASIOITA KOSKEVAA EUROOPPALAISTA TUTKINTAMÄÄRÄYSTÄ KOSKEVAN DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annettua lakia (430/2017, jäljempänä *EIO-laki*). Lailla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentti ja neuvoston direktiivin 2014/41/EU rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä (jäljempänä *direktiivi*).

Esityksessä ehdotetaan EIO-lain muuttamista siten, että lain 20 §:n 4 momentin mukainen muutoksenhakukielto, joka koskee Suomessa annettua tutkintamääräystä, kumottaisiin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että lain 3 lukuun lisättäisiin uusi 23 a § oikeussuojakeinoista eurooppalaiseen tutkintamääräykseen. Säännös mahdollistaisi muutoksenhaun tutkintamääräyksen antamiseen jäljempänä selostetussa Euroopan unionin tuomioistuimen antamassa tuomiossa edellytetyn mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan myös lain salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta sekä tietojen käyttöä koskevia rajoituksia koskevan 25 §:n 2 momentin täydentämistä siten, että siihen otetaan viittaus Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman tutkintamääräyksen käsittelyyn tuomioistuimessa.

Esityksen taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen 11.11.2021 antama tuomio C-852/19 Gavanozov II, jossa täsmennetään direktiivin tulkintaa niin, että eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamisen esteenä on se, että jäsenvaltion lainsäädännössä ei säädetä oikeussuojakeinosta sellaisen eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamista vastaan, joka koskee kotietsinnän tai takavarikoinnin suorittamista taikka todistajan kuulemista videokokouksen avulla. Esityksessä on

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

pidetty perusteltuna, että ehdotettu muutoksenhakuoikeus koskisi kaikkia Suomessa annettuja tutkintamääräyksiä, eikä rajoittuisi vain kotietsintään, takavarikkoon ja todistajan kuulemiseen videokokouksen avulla. On mahdollista, että Euroopan unionin tuomioistuin antaa tulevaisuudessa vastaavanlaisia ratkaisuja myös muiden tutkintatoimenpiteiden osalta.

Esityksellä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Muutoksenhakuoikeuden antaminen Suomessa annettuihin tutkintamääräyksiin lisäisi jonkin verran tuomioistuinten, syyttäjien ja esitutkintaviranomaisten työmäärää, mutta tätä ei voida pitää merkittävänä. Esityksen mukaisista muutoksista aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtiontalousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Valmistelussa on jouduttu poikkeamaan tavanomaisesta lausuntomenettelystä esityksen erityisen kiireellisyyden vuoksi. Erityinen kiireellisyys johtuu mainitusta Euroopan unionin tuomioistuimen antamasta tuomiosta, jonka johdosta tutkintamääräyksien antamisesta kotietsinnän ja takavarikon suorittamiseksi sekä todistajan videokuulemiseksi on väliaikaisesti jouduttu keskeyttämään. Esitysluonnosta laadittaessa on kuitenkin kuultu sisäministeriötä, Poliisihallitusta, Tullia, Rajavartiolaitosta, Tuomioistuinvirastoa, valtakunnansyyttäjän toimistoa, Helsingin käräjäoikeutta, Länsi-Uudenmaan käräjäoikeutta, Helsingin hovioikeutta, korkeinta oikeutta ja Suomen Asianajajaliittoa. Kuulemisessa esitetyistä kommenteista ja niiden johdosta tehdyistä muutoksista on laadittu erillinen muistio.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.